

La gropa del cavall

(ALDC, VI, 1363. La gropa del cavall)

Anques i *gropa* són els mots precisos per a designar ‘la part posterior de l’esquena dels cavalls, de les bèsties de càrrega’. *Anca* (s. XIII), usat en pl. (*anques*), deriva del francic *HANKA ‘flanc o costat d’una persona o animal’, congènere del fr. *hanche* i l’oc. i it. *anca*; der. dim. *anqueta* 127 i compost *sobranques* 47 (< *sobre* + *anques*), extensió metonímica del significat propi ‘corretja que va per damunt les anques’. *Gropa* (s. XIV) prové del francic *KRUPPA, com el fr. *croupe*, cast. *grupa*, port. *gurupa*, it. *groppa*; var.: *gr[u]pa* 12, pel tancament de [o] > [u] en ross.; *gr[u]pa* 109, 190, per influència del cast.; l’alg. *gropèra* 85 sembla un manlleu al logudorès i campidanès *gropèra* on podria ser un catalanisme antic (*gropèra* ‘corretja que surt de la part posterior de la sella i acaba amb un trauc dins el qual es fa passar la cua de l’animal’, *DCVB*, s. XV). Coneix la mateixa arrel *carpó* (s. XV) 30, 45 (< germ. *KRÛPPS ‘bony, nus abonyegat’), pròpiament ‘extremitat inferior de l’espinada’ (veg. la var. ant. *crepó*, *copró*).

Altres mots s’han generat per proximitat local o per la peça contigua. *Cul* (s. XIV) prové de CŪLUS, amb els der. *culera* 118, 139 i *culata* 152, 160, 162; anotem el seu sinònim *darrere* 63 (var. *radere* 111, per metàtesi), aglutinació de *d’arrere* (< DE AD RETRO) que d’adverbi ha passat a substantiu, com *davant* > *el davant*.

Trasera 118 és der. de l’ant. *tras*

(< TRANS ‘mès enllà’), i d’adjectiu ha passat a substantiu.

Sobre i *cuixa* són els mots precisos per a designar ‘la part superior de l’esquena dels cavalls, de les bèsties de càrrega’. *Sobre* (s. XIII), usat en pl. (*sobres*), deriva del francic *SOPRA, com el fr. *sur*, cast. *sobre*, port. *sobre*, it. *sopra*; var.: *sopra* 12, pel tancament de [o] > [u] en ross.; *sopra* 109, 190, per influència del cast.; l’alg. *sopèra* 85 sembla un manlleu al logudorès i campidanès *sopèra* on podria ser un catalanisme antic (*sopèra* ‘part superior de la sella i acaba amb un trauc dins el qual es fa passar la cua de l’animal’, *DCVB*, s. XV). Coneix la mateixa arrel *carpó* (s. XV) 30, 45 (< germ. *KRÛPPS ‘bony, nus abonyegat’), pròpiament ‘extremitat inferior de l’espinada’ (veg. la var. ant. *crepó*, *copró*).

Sobre i *cuixa* són els mots precisos per a designar ‘la part superior de l’esquena dels cavalls, de les bèsties de càrrega’. *Sobre* (s. XIII), usat en pl. (*sobres*), deriva del francic *SOPRA, com el fr. *sur*, cast. *sobre*, port. *sobre*, it. *sopra*; var.: *sopra* 12, pel tancament de [o] > [u] en ross.; *sopra* 109, 190, per influència del cast.; l’alg. *sopèra* 85 sembla un manlleu al logudorès i campidanès *sopèra* on podria ser un catalanisme antic (*sopèra* ‘part superior de la sella i acaba amb un trauc dins el qual es fa passar la cua de l’animal’, *DCVB*, s. XV). Coneix la mateixa arrel *carpó* (s. XV) 30, 45 (< germ. *KRÛPPS ‘bony, nus abonyegat’), pròpiament ‘extremitat inferior de l’espinada’ (veg. la var. ant. *crepó*, *copró*).

Sobre i *cuixa* són els mots precisos per a designar ‘la part superior de l’esquena dels cavalls, de les bèsties de càrrega’. *Sobre* (s. XIII), usat en pl. (*sobres*), deriva del francic *SOPRA, com el fr. *sur*, cast. *sobre*, port. *sobre*, it. *sopra*; var.: *sopra* 12, pel tancament de [o] > [u] en ross.; *sopra* 109, 190, per influència del cast.; l’alg. *sopèra* 85 sembla un manlleu al logudorès i campidanès *sopèra* on podria ser un catalanisme antic (*sopèra* ‘part superior de la sella i acaba amb un trauc dins el qual es fa passar la cua de l’animal’, *DCVB*, s. XV). Coneix la mateixa arrel *carpó* (s. XV) 30, 45 (< germ. *KRÛPPS ‘bony, nus abonyegat’), pròpiament ‘extremitat inferior de l’espinada’ (veg. la var. ant. *crepó*, *copró*).

Sobre i *cuixa* són els mots precisos per a designar ‘la part superior de l’esquena dels cavalls, de les bèsties de càrrega’. *Sobre* (s. XIII), usat en pl. (*sobres*), deriva del francic *SOPRA, com el fr. *sur*, cast. *sobre*, port. *sobre*, it. *sopra*; var.: *sopra* 12, pel tancament de [o] > [u] en ross.; *sopra* 109, 190, per influència del cast.; l’alg. *sopèra* 85 sembla un manlleu al logudorès i campidanès *sopèra* on podria ser un catalanisme antic (*sopèra* ‘part superior de la sella i acaba amb un trauc dins el qual es fa passar la cua de l’animal’, *DCVB*, s. XV). Coneix la mateixa arrel *carpó* (s. XV) 30, 45 (< germ. *KRÛPPS ‘bony, nus abonyegat’), pròpiament ‘extremitat inferior de l’espinada’ (veg. la var. ant. *crepó*, *copró*).

Anques és el significat de major extensió, interromput en cat. occ. per *cul*, mentre que *gropa* ha esdevingut pràcticament testimonial.

Són mots normatius *gropa* i *anca*, des del *DOrt*, 1917; notem les escasses ocurrencies de *gropa*.

